

Overhalla kommune

Saksbehandler, innvalgstelefon

Simon Heier, 74 16 80 85

Avslag på søknad om skadefelling av bjørn i deler av Grong og Høylandet kommuner 010622

Overhalla og Grong kommuner √Øystein Thorp søkte skriftlig 30. juni 2022 om tillatelse til skadefelling av en bjørn i Grong kommune. Bakgrunnen for søknaden var funn av 1 sau drept der bjørn var påvist skadevolder. Med bakgrunn i en helhetlig vurdering av situasjonen, avslår Statsforvalteren søknaden om skadefelling av bjørn. Avslaget ble formidlet per telefon onsdag 01. juni 2021 kl. 14:07. Dette er et skriftlig svar på den skriftlige søknaden. Vedtaket kan påklages innen tre uker.

Søknaden

Overhalla og Grong kommuner √Øystein Thorp søkte muntlig om skadefellingstillatelse på en bjørn i området Harran til Miljødirektoratet (som da var skadefellingsmyndighet) 30. juni 2022 (ukjent klokkeslett). Samme dag sendte Overhalla og Grong kommuner en skriftlig søknad til Statsforvalteren i Trøndelag, som på det tidspunktet ikke hadde fått delegert skadefellingsmyndighet.

Miljødirektoratet gjorde en foreløpig vurdering av søknaden i brev datert 31. mai 2022 og ba samtidig Statsforvalteren i Trøndelag om å ta endelig stilling til den aktuelle søknaden ved overtakelse av skadefellingsmyndighet.

Søknaden begrunnes med funn av 1 drept sau. Denne ble funnet natt til søndag 29. mai og SNOs rovviltkontakt har satt en antatt skadedato til 28. mai. Sauene er nylig sluppet på beite i området. Omsøkt avgrensing for fellingstillatelsen beskrives som området E6 i øst, Kjølstadfjellet i nord, Grungstadvatnet i vest og Bergsmoen i sør.

Forskrifter og betingelser knyttet til betinget skadefelling av bjørn

Vedtaket er fattet i medhold av lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 18 og 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9.

I rovviltforskriften § 1 (Formål) heter det:

«Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutnyttelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.»

I rovviltforskriften § 9 heter det blant annet:

«...Ved vurderingen om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

- a) Områdets betydning som beitemark*
- b) Skadenes omfang og utvikling*
- c) Potensialet for fremtidige skader*
- d) Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak»*

Betingende fellingstillatelser

Miljødirektoratet fattet vedtak om kvote for betinget skadefelling på bjørn i brev av 31. mai 2022, etter en vurdering av bestandssituasjonen, av avgangen av brunbjørn, føringer i de regionale forvaltningsplanene, den geografiske differensieringen og den skade som bjørn påfører bufe og tamrein i enkelte rovviltregioner. Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, er statsforvalterne i region 6 tildelt en kvote for betinget skadefelling på totalt to brunbjørner, gyldig fra 1. juni 2022 til og med 15. februar 2023. Det er så langt ikke felt noen bjørner på denne kvoten.

Politiske og forvaltningsmessige føringer

Det nasjonale bestandsmålet for bjørn ble etter behandling av rovviltforliket (Representantforslag 163 S (2010-2011) satt til 13 årlige ynglinger, jf. rovviltforskriften § 3. Bestandsmålet for region 6 (Møre og Romsdal og Trøndelag) er satt til 3 årlige ynglinger av bjørn.

Følgende fremgår av rovviltforliket;

«Norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette. (...)

Dyr på utmarksbeite har mange positive kvaliteter, og det er viktig å sikre levedyktig næringsvirksomhet i landbruket i områder med rovvilt. Forlikspartene viser til den todelte målsettingen etter rovviltforliket fra 2004, og at utfordringen ligger i å ivareta begge deler uten at konfliktene mellom dem blir større enn nødvendig. (...)

2.2.19 Det er et felles mål at tapstallene for beitenæringen må ned. Soneinndelingen må forvaltes tydelig. (...) I prioriterte rovviltområder skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet (...)»

Regional forvaltningsplan for rovvilt i region 6

Det er utarbeidet en forvaltningsplan for rovvilt i region 6 – Møre og Romsdal og Trøndelag. Gjeldende plan ble vedtatt av Rovviltnemnda 22. mars 2018.

Forvaltningsplanen definerer hvilke deler av regionen forvaltningsmålet skal søkes oppnådd. Av forvaltningsplanen for rovvilt i region 6 er følgende område definert som forvaltningsområde for bjørn: *«Trøndelag: Avgrenset av Nordlandsgrensen i nord, riksgrensen mot Sverige i øst, E6 i vest og Jørstadelva, Imsa og vassdraget (Grønningen, Skjelbreid, Holden) sørøstover til riksgrensen i sør. Fra det punktet Imsa krysser veien innover til Grønningen følger grensen veien. Grensen går på østsiden av vassdraget».*

Brev fra statsråden

Det fremgår i brev fra Klima- og Miljøministeren 28. april 2014 at det skal være en tydeligere soneforvaltning:

«Et tydelig skille mellom soner skal innebære at vi skal ha lav terskel for tillatelse til uttak av rovdyr som har gjort eller forventes å gjøre skade i prioriterte beiteområder. (...) I prioriterte yngleområder for rovdyr skal terskelen for å tillate uttak av rovdyr være tilsvarende høy, og beitenæringen og andre interesser skal der tilpasse seg rovdyrenes tilstedeværelse.»

Prinsipper for offentlig beslutningstaking

Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1):

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur».

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. også prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning. Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Vi viser til Rovdata som har ansvaret for drift og formidling av data fra det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt. Vi viser også til vurderinger gjort av Miljødirektoratet i vedtak om kvote for betinget skadefelling av bjørn, der direktoratet i sine vurderinger konstaterer at bestanden av brunbjørn ligger under det fastsatte bestandsmålet for region 6. Bestanden av brunbjørn i Norge blir primært overvåket ved å analysere DNA fra innsamlet ekskrement og hår. De analyserte DNA-prøvene gjør det mulig å fastslå hvor mange brunbjørner som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelinga mellom hanner og binner. Bestandsmålet er gitt i tallet på årlige ynglinger. Ifølge Norsk institutt for naturforskning (NINA) sin rapport 2125 (2022) ble det mest sannsynlig født 8,1 bjørnekull i Norge i 2021. Rapporten forteller at antall estimerte ynglinger i region 6 har blitt redusert fra 2,9 i 2020 til 1,6 i 2021.

Bestandsrapportene fra perioden 2017-2021 tyder på at bjørnebestanden i region 6 er forholdsvis stabil, men at det siste året er antallet individer redusert, samtidig som bestandsmålet ikke ble nådd. Det ble registrert 25 individer av bjørn i regionen i 2021, 16 hanndyr og 9 binner. Dette er 4 dyr færre enn i 2020. Binneandelen har gått fra 59 % i 2020 til 36 % i 2021. Binneandelen var før dette svakt avtagende siden toppen i 2015 (2019: 35 %, 2018: 37 %, 2017: 39 %, 2016: 38 %, 2015: 42 %, 2014: 37 %, 2013: 34 %, 2012: 31 %, 2011: 31 %, 2010: 30 % og 2009: 30 %). Det er i rovviltforliket fastsatt et måltall om minst 40 % binneandel. Dette målet ble ikke nådd for 2021. På bakgrunn av disse opplysningene anser Statsforvalteren i Trøndelag at kravet til kunnskapsgrunnlaget, jf.

naturmangfoldlovens § 8 er tilstrekkelig ivarettatt og at føre-var-prinsippet jf. § 9 derfor kan tillegges mindre vekt i denne saken.

Naturmangfoldloven § 10 slår fast at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. I løpet av 2022 er det så langt registrert avgang av en binne og to unger i region 6. Uttaket kan påvirke bestandssituasjonen i Norge.

Hovedårsaken til kjent avgang av bjørner i Norge er gjennom skadefelling, og delvis lisensfelling. Med den kunnskapen som finnes om antall, reproduksjon og ungedødelighet hos bjørn, anser forvaltningen å ha god oversikt over den samlede belastningen på brunbjørnbestanden. I og med at den samlede belastningen er vurdert ved fastsettelse av kvote, jf. Rovviltnemndas vedtak datert 24. april d.å., og Klima- og miljødepartementets klageavgjørelse 3. juni d.å., tillegges naturmangfoldloven § 10 mindre vekt i denne saken.

Vedtaket gjelder avslag av søknad om skadefelling av en bjørn i deler av Grong og Høylandet kommuner, og Statsforvalteren anser ikke §§ 11 og 12 som relevant i denne saken.

Miljødirektoratets foreløpige vurdering

Viser til brev fra Miljødirektoratet datert 31. mai 2022:

«Det aktuelle skadeområdet er innenfor beiteprioritert område, men kun noen få hundre meter fra grensen til forvaltningsområdet for bjørn mot øst. Dette er et område med omfattende skadehistorikk fra tidligere år, men det ble ikke påvist bjørneskader i 2021. Det er også uvisst hvilken bjørn som er aktuell skadevolder i dette tilfellet. Det er påvist forekomst av flere hannbjørner fra DNA-analyser i år som kan være aktuelle, men det kan heller ikke utelukkes at det kan være ei binne.

Det er sendt en hårprøve fra området ved kadaveret til hastedanalyse av DNA. Svar fra denne analysen kan forventes om kort tid. En fungerende prøve vil kunne fortelle om kjønn og om identiteten til den aktuelle bjørnen er kjent fra før.

Bjørnebestanden er langt under målet for regionen, og de fleste bjørner innenfor forvaltningsområdet vil fra tid til annen benytte områder utenfor forvaltningsområdet. Ved å ha en for lav terskel for felling av bjørner som forekommer i grenseområdene til forvaltningsområdet vil det være vanskelig å oppnå bestandsmålet på sikt.

Vår vurdering er at skaden så langt er moderat, med påvist tap av bare en sau. Direktoratet velger derfor å avvente situasjonen noe før det blir gitt en endelig avgjørelse i saken. Det kan ikke utelukkes at bjørnen er på vandring og forlater området.

Fra og med 1. juni overtar Statsforvalteren ansvaret for å behandle søknader om skadefelling av bjørn. Direktoratet vil derfor oversende denne saken i dag til Statsforvalteren i Trøndelag for endelig avgjørelse i saken.»

Statsforvalterens vurdering

Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Fellingstillatelse kan bare gis dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning slik dette er nedfelt bl.a. i forvaltningsplanen. For å vurdere dette, skal de opplistede skjønnskriteriene i annet ledd i rovviltforskriften § 9 drøftes i

forhold til den aktuelle og/eller fremtidige skadesituasjonen og det aktuelle geografiske fellingsområdet.

a) Områdets betydning som beitemark

I området hvor skadene til bjørn er påvist slippes om lag 1050 sau/lam på beite. I tilgrensende beiteområde lengre nord og vest slippes det ytterligere 1400 sau/lam. Beiteområdet ligger i sin helhet utenfor vedtatt forvaltningsområde for bjørn i region 6, og området anses som et viktig beiteområde for sau i sommersesongen og som vinter-/vårbeite for tamrein.

a) Skadenes omfang og utvikling

Ved tidspunkt for søknad var det påvist en skade forvoldt av bjørn i området Harran i Grong kommune. Denne har antatt skadedato 28. mai 2022. Det er ikke gjort funn av flere skader i området siden 28. mai. Terskelen for å innvilge skadefelling skal være lav i beiteprioriterte områder, og omfanget kan være nok for å utløse skadefelling i visse tilfeller. Det har nå gått 4 dager fra antatt skadedato til at Statsforvalteren fikk delegert myndighet og kan behandle søknaden om skadefelling. Det er ikke meldt om nye funn eller sportegn som kan indikere at skadevolder fortsatt er i området. Statsforvalteren ønsker ikke å gi skadefelling om det ikke er en stor sannsynlighet for å kunne ta ut det skadevoldende individet. SNO sin skadefellingsveileder skisserer at sporene generelt ikke bør være eldre enn 12 timer, men at dette vil kunne variere med vær, temperatur og geografi.

b) Potensialet for fremtidige skader

Det er påvist 231 skader på sau forvoldt av bjørn i perioden 2017-2020 innenfor det omsøkte skadefellingsområdet. Det ble ikke påvist skader av bjørn i dette området i 2021. Årets skade foreligger tidlig i beitesesongen. Det er om lag en uke siden dyrene ble sluppet i området. De påviste skadene i områder med sau og antall sau på beite sammen med områdets tapshistorikk til bjørn tilsier at det er stort potensiale for fremtidig skade.

c) Mulighet for å gjennomføre forebyggende tiltak

Det er tidlig i beitesesongen. Dyrene har vært i området i om lag en uke. Statsforvalteren anser at forebyggende tiltak som skiller rovdyr og beitedyr (for eksempel tidlig nedsanking) er utfordrende å gjennomføre så tidlig etter beiteslipp. Dyreeier til den drepte sauene har søkt og fått innvilget tilskudd til planlagt, tidlig nedsanking fra og med 5. august.

Ytterligere vurderinger

Rovvilthforlikets punkt 2.2.19 sier at soneinndelingen skal forvaltes tydelig. Det følger av rovviltforliket av 2011, forvaltningsplanen i region 6, samt føringer fra KLD at i de områder som er definert som forvaltningsområder for bl.a. bjørn skal næringsutøverne tilpasse driften med utgangspunkt i at rovvilt forekommer i beiteområdet. I motsatt fall skal næringsutøverne i de prioriterte beiteområdene kunne regne med at rovvilt ikke vil være til hinder for tradisjonell drift med dyr på utmarksbeite. Det regionale bestandsmålet for bjørn ble ikke nådd for 2021 i region 6, og det ble heller ikke nådd på nasjonalt nivå. Området hvor bjørnen er påvist befinner seg utenfor det definerte forvaltningsområdet for bjørn i region 6, og terskelen for iverksetting av skadefelling på bjørn skal dermed i utgangspunktet være lavere i disse områdene.

Statsforvalteren vurderer skadeomfanget som relativt moderat, men med et stort skadepotensial utover beitesesongen. Det er identifisert en hannbjørn (NT159) med DNA i dette skadeområdet den siste uken. Statsforvalteren er ikke kjent med at det er identifisert andre bjørner i det aktuelle skadeområdet. Med grunnlag i dette vurderer Statsforvalteren at sannsynligheten for at en binne felles ved en eventuell skadefelling er relativt lav.

Statsforvalterens konklusjon

Ved søknadstidspunkt var det påvist en skade forvoldt av bjørn ved Harran i Grong kommune. Med bakgrunn i områdets tapshistorikk og antallet sau i området så anses potensiale for fremtidige skader som stor. Skaden foreligger på et tidspunkt i beitesesongen hvor det er utfordrende å gjennomføre forebyggende tiltak som skiller beitedyr og rovdyr. Det ble ved DNA-analyse påvist en hannbjørn i skadeområdet. Ingen andre bjørner er kjent fra DNA-treff i området på nåværende tidspunkt. Det har gått fire dager fra skadedato til at Statsforvalteren fikk skadefellingsmyndighet og ingen nye skader eller sportegn i området er funnet.

Som en følge av disse vurderinger kan ikke Statsforvalteren se at kravet i rovviltforskriften § 9 til skadenes utvikling er oppfylt ved tidspunkt for søknad. Statsforvalteren avslår søknad om skadefelling.

Statsforvalterens vedtak:

Ut fra vurderingene ovenfor, vedtak om betingede tillatelser fra rovviltnemnda for region 6 av 24. april 2021, samt Klima- og miljødepartementets klagebehandling, og med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9, jf. §§ 1 og 6, **avslår Statsforvalteren i Trøndelag søknaden fra Grong kommune datert 30. juni 2022 om tillatelse til skadefelling av en bjørn med utgangspunkt i funn av kadaver påvist til bjørn ved Harran i Grong kommune.** Avslaget ble formidlet pr. telefon til Overhalla og Grong kommuner ^v/Øystein Thorp 01. juni kl. 14:07.

Klagerett og andre saksopplysninger

Dette vedtaket kan etter reglene i forvaltningsloven påklages innen 3 uker etter at avgjørelsen er mottatt / gjort tilgjengelig på www.miljovedtak.no. En eventuell klage stilles til Miljødirektoratet, men sendes via Statsforvalteren i Trøndelag. Klagen skal nevne det vedtak som klagen gjelder og nevne den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og eventuelle opplysninger av betydning for saken bør nevnes.

Med hilsen

Gry Tveten Aune (e.f.)
seksjonsleder
Seksjon naturmangfold

Simon Heier
rådgiver
Seksjon naturmangfold

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Grong kommune
MILJØDIREKTORATET

Postboks 162

7871

GRONG